Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט
דריימאל וואכענטליך
מאנטאג, מיטוואך אונד פרייטאג.
אונד קאסטעט
פיר עסטערריך-אונגארן
גאנציקהריג 10 גולד. — קר. ע. וו.
האלביקהריג 5 גולד. — קר. ע. וו.
פיערטעליקהר. 2 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיר'ס אויסלאנד
גאנציקהריג 11 גולד. — קר. ע. וו.
האלביקהריג 5 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיערטעליקהר. 2 גולד. 75 קר. ע. וו.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פ ר ענומעריעדען
אונד דער פרענומעראנדס-פרייס
בעטראגט מיט דעם פעסטאנדע דרייס
עלפטעל גולדען.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פ ע ס ט
וואיטענער בולוואר נומ. 29,
וואו מאן אויך דיא פרענומעראציאנסגעלדער צו יעדען בעליעבען.

Nr. 132, איילפטער יאהרגאנג פעסט, מאנטאג ב כסליו ה.ת.ר"ם. Pest, den 17. November 1879.

פאָליטישע איבערזיכט.

אים אונגאַרישען רייכסטאג ווערד נאָך אומער איבער דען פאַלל דער פערוואלטונג באסניענס געשטרטטען, ווי וואלען דער דיא ווייטער הייבער געוואלטעגען לאנגען ווערען נישט מעהר מיטטהיילען, דיא אין דענזעלבען נישט מעהר נייעס פארראמטס. עדער דעפוטירטע ווילל בלאס צייגען, דאס גאטטלאב איך ער עטוואס גענען אדער פיר דען דעגיערונגס-פאַלן שפרעכען לאנגע, אונד דאס וויינע ערהלער מיט זייגעס גראַסאַרטיגען ווערדער-טאַלענטע צייפערדען זיין לאנגען, אין דער גראַסען, לאנגען ווערדע דעס גראַפען אלבערט אַפפאַני איט בלאַס פאַלגענדע שטעללע פאַן אינטערעססע: דיא בעזעטצונג דעזער צווייא טירקישען פראַווינצען דאס-טעט אינס בזו יעטצט 140 מילליאָנען אונד ווערד נאָך בעדייטענד מעהר דאַסטען. ווי זונד נאָך נישט פערטיג, אונד מאַן ווערד שאַן זעהען, וואס אונס דיעזע בעזעטצונגס-געשיכטע נאָך צו שאַפפען גע-בען ווערד. אלל דעס דעטטע מאַן ערשפאַרען דאַנגען, דורך אינע קלוגע פאַליטיק דעטטע מאַן אינע עלען דריטע אונד אינע בעזעטצונג פערמעדע פראַווינצען עדער גאַפפאַרר פאַן אינזעריר מאַנאַרכיע אבזעהנדען דאַנגען? — זא זאגטט אַפפאַני, אונד דאס איטט איך ווערד שאַן זעהאַנ — נאַמענטליך ווענן ער אונס נאָך דיא קלוגע פאַליטיק דעזעטצונג דען פערוואלטונגס-געגענען געגען באַסניען דעטטע דאַנגען.

איך אים עסטערייכישען רייכסראַטהע דאַנגען עטצט דער גרייג מיניסטער-פרעזידענט טאַפפע זיך ווערד שווער מיט דען דעפוטירטען פאַרטאַמען. איך דאַרף זאַלען, עטצט דיא גזעטצע אַבער דיא פערוואלטונג באַסניענס אונד אבער דיא בעזיללונג דער בזיהערגען אַרמעע-אַרדנונג איך ווייטער עזעהן אדדע אין בעראַטהונג גענאַמען ווערדען. דיא דעפוטירטען דער פערפאַססונגס-פאַרטיא ווייטען בערייטס דער פערשאַרפונגען אין דען אַרטען פרעמדען אין בעזיללונג אונד אין דער אַרמעע אין בעזיללונג אין דער אַרמעע אין דער אַרמעע אין דער אַרמעע

בעשלוסבהנ ווא״ר. דיא אבשטימונג מוסט אין פאלגע דעסטן עדסט טאגס דארוך ערפאלגן. — דעזעס מאכטע אנטער דען דעפיטירטען זעלבסט זעהר באזעס בלוט. נון לייטעט אבער דער 191-טע פאראגראף דער פארלאמענטס-הויז-אדרעסע, דאס עגע דעפיטירטען, וועלכע ביא דער פערלעזונג דעס נאמענס-פערציכניססעס אבזעזעד זינד, אוהר מאנאטס-גערהאלט אינבסען. עס עגטשפאנן זיך דאהער אין דעפיטירטע שטייט דארביבר. אב נון אללע דעפיטירטע, דיא דעסמאל ביא דער פערלעזונג דעס נאמענס-פערציכניססעס נכט צוגעגען ווארען, ווערדען צום פערלוסט אוהרעס מאנאטס-גערהאלטעס פארפיהלט ווערדען אללע. אייד דעזעגע געזעגעשטאנד ווערדע צור אבשטימונג געבראכט. דא ערהאב דיא מאיארטעט דער דעפיטירטען אבזעזעד ווא״ר. זא איטז עס זעלבסטפערשטענדליך, דאס דעזעגע מאיארטעט דאפור געשטימט האט. דאס מאן דעסמאל גענגען דיא אבזעזעד געזעזעגען דעפיטירטען „נאכזבסע״ זיי אגר אירגע דאס גערהאלט נכט עגטגעגען מאנג, זא מאכטען עס אלזאו ווא דיא שול-קינדער, וועלכע דיא שולע פערזיימט האבען אגד דען לעהרער בעטטען, זיא נכט צו בעשטראפען. דא זיא רעגפפטיג שאי פליסגער דיא שולע בעזוכטן ווערדען. אללעגפאללס ווערדען אין דער שטאאטס-קאססא אינגע טויזענד גולדען געבלעבען זיין, ווען מאן דען הערדען דעפיטירטען דאס גערהאלט זא עגטצאגען הטעטע!

״(אים קרייגע דער רוסען גגגען דיא טורקאמאנגע) אין אזיען, וואיטער ווייט בעריים געגעלעגע, האבען דיא רוסען אינע פאללשטענדיגע גערעגלאנג ערלעטטען. אינע דעפעשע פאם 11-טען דעזעס מעלדעט הערבעבר: דיא רוסען האבען בים ארטע גגאר-טעפע אינע גערעגלאנג ערלעטטען, וועלכע אל-לעס איבערשטיגט, וואס בזהער דיא רוסישע אר-מעע אין אזיען צו עליידען האטטע. עס וואר דעס קיינע שלאכט, וואנדערן אינע אבשלאכטונג. נאכ-דעם דיא רוסען זיך געפלרטעט, בלעבען 700 פער-וואונדעטע צוריק, דיא פאם דען טורקאמאנען אבגע-שלאכטעט ווערדען. מאן הארטע, דאס פאם רוסלאנד נייע ארטעע-אבטהיילונגען הערבייזיקען ווערדען. דאס אזט אבער פאר דעס פייד-אהרע נכט מעהר מאגליך. עסטע אים פיהלונגע רוסטע דער פאר-מארש דער רוסען עפאלגען, וואהאנן אייד אין צו-וואמענשטאם צוישען דען רוסען אגד אנגלעגערן אין אזיען אלס אנפערטרלך ערשיינט.

״(אין דאבבינגער מיט דען רציעות) זיך ערהעבנגט, אים נאר-נא (רוסלאנד) בריינגען דיא בלעטטער פאלגענדע שרעקלידע, דיס גלייכפאלס מישטרויזיג: עגדע דעס פאלגען מאנאטס דאס זיך דער דאבבעגער שטחה גגייאשטן אגד צייאר מוסטעלס דעס ריימענס (רציעות), וועלכען דיא ווען בים בעטען אים דען ארס ווקעלן. דער זעלבסט-מארדער הנטערלעס אין שרייבען, אין ״וועלכעס עס אינטער אנדערס הייסט: „איך ווייס, דאס דער זעלבסט-מארד (מאבר עצמי לדעת) אינע אינגע-הייערע זינד איזט. אללין איך מוסטע דענעלבען טראטצדעם אלס „פפלוכט״ אויספירען, אים נכט ווייטער אנדערע מענשען צו פערנכטען. בעפאר איך דאס לעבען אנדערער פערנכטע, איזט עס דאך ״אחל אינע גערינגערע זינד, ״ענן איך מין אינגע-נגס לעבען דורך אינען זעלבסט-מארד פערנכטע, מיך ווערדען נור דיא ענגען פערשטעהען, וועלכע אין דיא טיפען דער גערהיטלערע (קבלה) אינגעדרונגען זינד״ (מאן ווערט אים דעס גאנגען, דאס עס זיך הערבייא אים אינען אינזינגען הארגעלט, דער זיך אינגעבלדעט האבען דירפען. ער האבע דיא מאכט, דיא לייטע מיט אינעגם בליקע צו טאטען (מעגייט בראיה). שאן זיין רוסיטער נאמע שמחה „גגייאשקי״ שיגט פאם הערבייא״טען „נבא״ אבגעשטאממטן, ער דירפען זיך אין דיעגר טאללדייט „שמחה הנבא״ גגנאגגע הארבען. ״עפסהאלב דיא רוסען אזהן „גגייאשקי״ גאנגטען. ״אים ער זיך עבען מיט אינער „רצעה״ ערהענגטע? — נון, פיר דיא טאגס אינגע ״אינזינגען לאסט זיך ״אחל דאך קיין פערגנגפע-גער גרונד אנגעבען!)

״(אינגע יידישע פרייא דורך פעטראלעאם פערגאנגליקט.) אין טאלטסעק (שאדאטער קאמיטאט, אינייט עפע-רעס) קיפסט דיא פייא דעס יידישען ״הערטסמיי-זערס גטטמאגן פאן אינגעס פאלגישען הענד-לער אין פאם פעטראלעאם. דער הענדלער דרהט-טע דען פעטראלעאם אלס „אינגעטצינדבאר״ אגד הערבאלב אלס נכט גגפערלך. דיא פייא ״אחל-טע זיך אבערצייגגען, אב דאס גגקיפטע פעטראלע-אם ״ייזרלך אינגעטצינדבאר״ איזט. דיא נאס זיך עטראס פעטראלעאם אייזדיא הארגערטע דיא בעפיהטעטע הארגערטע קערצען-פלאממע. עס איזט זעלבסטפערשטענדליך, דאס דיא הארגערטע אינגלרלכען פייא אגלייך אין הערלרן פלאממען שטאנד. נון אללטע דיא דיא הארגערטע אינגען אהרע בריסט דרהקען, אים דיא פלאממע צו ערשטיקען, אללין אהרע קלרדער פינגען פייער אגד דיא אינ-גלרלכע שטאנד נאך אינגגגען אינגענבלרכען אין אינגעס פרכטערלכען פלאממע-מעערע. אלד דאס גגשאה אים קערלרר. נון הארגגטע דיא אינגלרלכע אים דעס קערלרר מיט אינגעס פערציינפלרנגס-שרייא. דער מאן אגד דיא הערבער הארגערטע דיא פלאממען שנגעל ערשטיקען, הארגרך דיא זיך אללע פרכטערלכע בראנד-אינדען הארלטען. דיא אינ-גלרלכע פייא שטארב נאך אינגגגע דרהקען-שגגגען פרכטערלכען לרדען אין פאלגע דער ערהאלטענען צאהלרייען בראנד-אינדען.

לאטטע-ציעהונג פאם 12-טען נאוועמבער 1879.

ברינן 81 75 89 16 35

געשעפטסבעריכט

פעסטער פרייזע.

״(דאס מאגנפאקטור-געשעפט ווערהרענד דעס יינגסטען מארקט-טעס.) זיט בעגען דעס הערבסטעס ״אר דאס מאגנפאקטור-געשעפט זעהר לעבהאפט. מערקווירד-גערווייזע האט עבען אגלעסלך דעס מארקטעס דעזעגע לעבהאפטגקייט זעהר אבגענאמען. דער גגלד-שטאנד ״אר קגאפפ. דיא קייפלרטע, דיא אים דער פיאיינען ערשטעגען ״אדען, בעגאהלטען ״אחל בייא דען גראסהגגלדערן אידרע קישטענגרע. אללין עס זינד עבען פעלע דעזעגע קייפלרטע אס מארק-טע פיר נכט ערשיעגען, — דאס ערגעבגס דעס מארקטעס אים מאנגפאקטור-געשעפטע לאסט זיך ״אחל אלגע צוגאממענשטעללען: קוردעגגס- אגד בייערגס-״אארען. אין דעזעגע בראגגט בעטרעגקטע זיך דער אבזאטץ בייסס אייד ״יגגער-״אארען, ״אחל קאלמיק-שטאפפע, בארבעגס, בייס״אחל- אגד הארב ״אחל-פלאגגלדען, בייס״אחל-טיכעל, קאט-טאן, פיסטער-שטאפפע אגד לייגגאגד, — מארק-״אארען פאגדען גור גערינגען אבזאטץ מיט אים-נאמטע פאן געשטייפפטען אגד קאדרירטען ״אחל-פלאגגלען, בייגגגגגגער ״אחלאארען, אחלע-אגס, טיכעס-טיכער אגד קליידער-שטאפפע בלעע-בען פאם נאגגען אגבעאבטעגס. זיידגגס-״אארען, אין דעזעגע בראגגט פאם אגדרע אין אגדרע פאגגס-ווגגגגגג

ער מיט בעזאָנדערער קלוגהייט אַלדען פֿערדאַכט פֿאַן זיך זעלבסט פֿערנע צו האַלטען זיין. היי אונד דאָ זיין ער זיך איך מיט דער „קבלה" העריסצי-העלפֿען. אַלס אַן אינער חברה קדישא-ווטצנע אין העפֿטיגער שטרייט געגען דען פֿאַרשטעהער אין-בראָך, מאַכטע איך אין אַן אַלטער מאַן ווענען זיינעם בוטטערע פֿאַרזאָרגען. ר' אַיסר בר אַליקים ערדאַב זיך יעדאַך גאַנץ רוהיג אונד זאָגטע: „מאַן זיילל מיך ווענען מיינעם זאָהנעם אין שפּאַנינען בע-שיפֿעלן, ווייל ער היי טאַכטער אינעם הודאלאַ'ס געהיראַטעט האַט. דאַס בעדייטט לידער נור דאַס מאַן אין דער הייליגען שטאַדט פֿאַן „קבלה" נישט מעהר איין. איך האַבע ניי דאַס גראַסע געהיימניס ענטדעקט ווייל-לען. נון בין איך היעצי דורך היי געגען מיך ערהאַבענען אונדערפֿעל לידער געגאַטהגע. זאָ ווייסטע, רבי'ן, דאַס איך אין „גלגל" פֿאַן יצחק אבינו עליו השלום בין, „עסראַלב עס מיר בעשטיממט ווי". אינען זאָהן צו האַבען, דער אין גלגל פֿאַן עשו איז. זאָ היי עשו האַט מכנית בגון-ראַטע. זאָ מיסטע איך מין זאָהן היי טאַכטער אינעם הודאלאַ (שפּאַנישען ערעלמאַן) הייראַ-טען. — „ער מיך דאַהער בעלייהנט, דער בעליי-דיגט איך דאַס הייליגע אינדענקען פֿאַן יצחק אבינו עליו השלום!" — דיעזע „אַרטע מאַכטען אינען ע-שטערנדען אינדרוק. זיין דעם „אַנטע נעמאַנ-מערה, נעגען ר' אַיסר אַ„פּיטיטען. — „ער זאָלל איך דער נעזאָגטער פֿאַם „בל שראל חברים" זיין. (אלל דאַס ערצעהלטע דיעזער ר' אַיסר אונד דיא אינגרישען צייטינגען ערצעהלטען אים דאַס נאָך; ווי אבער ווייל-לען דער פֿאַן דיעזען ערצעהלונגען זאָ מאַנכעס בעצווייפֿעלן. — ווי מאַכטען דיעזען ר' אַיסר ח"ו נישט חשד זיין; אבער „באי יחוק טוכה לרמאי".)

* (דער אַבדרד אַבגיגער פֿאַן סערעראַ'ען.) ר' אברהם פֿאַרבי בעפֿינדעט זיך בעריטס זיט אינינען יאָהרען פֿאַן דעם קרעצעס שטאַטטגעהאַבטען בראַנדע אין סערעראַ'ע האַבען איך דיא יידען אינגעהערען שא-דען עולדטען. זאָ „אַלל דאַס געמיינדע — אין אַלל-גען, אַלס איך דאַס פֿערמאַנען דער אינגעלנען גנע צו נרינדע, דיא נעמיינדע ענטוועדער דאַהער אוד-דען האַבבונער נאָך אינגאַרן, אים דיער שפּעדען צו זאַמעלן. דאַ היעצי יעדאָך דיא בעזיילונגע דעם מיסטערס דעם אינגלי'ן נאַטהג אוגט, זאָ האַט דיא זאַכע נאַכטע שווערינגטען. אים ריכטיג איך דיא אַלדגעמיינע נאַטהלאַנע אין אינגאַרן זעלבסט מאַכ-טע נעפֿאָלגט אינער מיסטער דעם אינגערן פֿ"ר דיעזעס אַדר אינע בעזיילונגע צו שפּעדען-זאַמטע-לונגען נישט ערטהיילען. דיא אינגלענגהיט יאָר-דע יעדאָך אין דיא זאַנגאַנגסט „באַסנישע פֿאַם-

---

זאַפֿאַרס ווערדעט זיך דיא קאַלטעע אים אונד פֿורד איך דער שטאַסט נאָך נאַרדען. דיא אינגלינגע ווייגלע וואַלטעע ווייס אייפֿערטיג, אבער זאַפֿאַרס וואַרדע אונד אין ווייאַמענגעוואַרדענעס טוך אין דען מונד נעריסקט, אונד דאַס עיטטקעט אונד דען אינגסט-וויל אין דער קעלדע.

דער קאַנגעס נון אונדען שרעקען אונד אונדע אינגס שולדגען, אדער אינדרינקען, וואָס אין אונדער וועלדע פֿאַר-גינג? אין עינגסטלינגע בעטראַכטונג, זיך פֿאַן אונדער פֿרעכטע-לינגען לאַנג צו אינטערעסינען, אַפֿפֿענטע זיא דיא אינגען — אונד אַלס זיא דיא ווייב-נעמיגסטע דער מענגע, מיט דענען זיא אין דער קוטשע אַלדען אינגעפֿעסטערט וואַר, עריבליק-טע, שווינדעלטע זיא צוזאַמען, דיא וואַלטע זיך לאַנגסאַם, וואַרדע אבער פֿאַן אַלדען יעטצן פֿערגעזעלאַלטען. — זיא שטרענגטע אַלדע אונדע דעפֿטע אַ, אונד יעטצט נעזאַלאַ-זאַם, זיך נאָך דער וואַנגע-טהיגע דען צו דרעגגען, אבער צוויי מענגער יעפֿטגען זיך צו אונדען בוידען יעטצן אונד לעפֿטען זיא נישט וועגדרינגען.

דיא שוקען פֿערנעמען נון, דיא אינגלינגע צו שאַפֿען אונד אונדע אינגערעדען, דאַס מאַן מיט אונדע נישט באַזעהמען וואָלדע. זיא וואַנגען אונדע, זיא מאַנ קינגע פֿורכט האַבען, עס וואָלטע אונדע קין האַאַר גע-קרעמפֿט ווערדען. — אבער אַלל אונדע בלוט וואַר אונדע פֿאַר אינגסט אים דעם נעזיכטע געוועזען, אין קאַלטער שווייס בעדעקט זיא, אונד זיא פֿיעל אין אינמאַכט.

„מיסטל! (דיעזע אינגער דער שוקען) זיא ווערט דער טאַר אים, וואָלטע זיא ווייגלינג טאַר זיין?"

„עס איזט נור אינע קלינע אונגאַנגע (וואָנגט דער אנדערע שוקען), זיא וואָלטע בייא דען ווייבס-בילדערן בייס מיסטער שוקען אין דיא גוזעזערעט. אים אינד אונד אין-גונג הערבער אנזיהאַרען. וואָרינע וואָלטען ווייס-סען, דאַס מאַן מיט דער עיטטיגונג דער בעוויל-גונג אבזאָרטעט. בין דאַס גוזעטען אבער דיא פֿער-וואָלטונג באַסגינגען אים ווייסטאַנג צור אנגאַהטע גע-לאַנגט זין ווירד. אהנעהין ווירד עטצט דאַרבער אים פֿאַרלאַמענטע געשטאַנדען, דאַס ווייר אינס דורך דיא עריערבונג באַסגינגען נור גראַסע געלד-לאַסטען אייפֿגעבערדעט האַבען, דא דיעזע אַרמע פֿראַ'ינען גע זאָפֿעל טראַגען ווירד. אים איך אינגעע קאַסטען פֿערוואַלטעט ווערדען צו קאָנגען, דיא רעגערונג בעטראַכטעט אַלע עס קאַנגטע אדער עטמאַר איך פֿאַר-ווערפֿען. דאַס דורך דיא עריערבונג באַסגינגען דאַס לאַנד מיט גיזן „שנאַרדען" אינערשעמטע ווירד. דער דאַבבונער פֿאַן סערעראַ'ע ווירד אַלזאָ „אַרד-שיגלי'ך" אַרטען מיסטען. בין דאַס באַסגיסע פֿער-וואַלטונגס-גוזעטען אים פֿאַרלאַמענטע בעגעגדעט איזט. — זיא מאַן זיעהט הענגע דיטע אַלזאָ זעלבסט דאַס שנאַרדען פֿאַן דער פֿאַלטיק אַב!)

* (אַ ווענע דאַפֿפֿעל-אינטערפֿעלאַציאָן אין דער סאַאַר-אַנגעלעגענהייט.) דער בעקאַנטע אַבלי-גאַציאָנס-פֿערקייף זיטצנס דעם פֿינאַנצמיניסטערס סאַאַרי בילדעט נאָך אימער אינען געגענשטאַנד דער אינטערעסענט זעלבסט אים פֿאַרלאַמענטע. דער אַ משטאַנד, דאַס גראַפֿ סאַאַר הערען פֿאַנאַנצי ווענען ווינער אינטערפֿעלאַציאָן אינבער דיעזען גע-גענשטאַנד נאָר „צום דעלל" הערייסגעפֿאָרדערט האַט. לויט דיעזע אַלגעמייגע אינפֿאָרמיגונג נאָך בע-דייטענד שטייגערן, ערגעסט שטאַנ, דער הייסגייר-דער דער אינסרעסט לענקען, ריכטעטע דענען אין דער הייסבסאַנס-וויטצנס פֿאַם 12-טען דיעזעס אינע דאַפֿפֿעל - אינטערפֿעלאַציאָן אין דיעזער שראַנדאַל-אנגעלעגענהייט. אינע דיעזער אינטער-פֿעלאַציאָנען ווי אין דען גראַפֿען סאַאַרי, דיא אנרעגע דונגעגען אין דאַס גוזאַמטע מיניסטעריאַם גערעכטעט. דיא ערסטע אינטערפֿעלאַציאָן שטאַנדס בעריטס אין אַן אינגעלעגענהייט אין אַ ב ר ב ט. אונדערן הייליגע פֿ פֿ ל ר ב ט עדעס דעפֿינירטען, אבער דאַ פֿאַרגעדען דער מיניסטער צו „אבען אונד יע-דען אינגערעכטען שרייט דערזעלבען אינגער קריי-טיק צו אינטערצעהען. דיא זאָלל אבער אין דעפֿי-נירטער דיעזע פֿאַלכט דער אינטערבענגונג אונד מיסטיאַן" אין „יען גוזעגערעט. אים אינד אין דער מי-נונג הערבער אנזיהאַרען. וואָרינע „וואָלטען ווייס-סען, דאַס מאַן מיט דער ערטהיילונג דער בעוויל-גונג אבזאָרטעט. בין דאַס גוזעטען אבער דיא פֿער-וואָלטונג באַסגינגען אים ווייסטאַנג צור אנגאַהטע גע-לאַנגט זין ווירד. אהנעהין ווירד עטצט דאַרבער אים פֿאַרלאַמענטע געשטאַנדען, דאַס ווייר אינס דורך דיא עריערבונג באַסגינגען נור גראַסע געלד-לאַסטען אייפֿגעבערדעט האַבען, דא דיעזע אַרמע פֿראַ'ינען גע זאָפֿעל טראַגען ווירד. אים איך אינגעע קאַסטען פֿערוואַלטעט ווערדען צו קאָנגען, דיא רעגערונג בעטראַכטעט אַלע עס קאַנגטע אדער עטמאַר איך פֿאַר-ווערפֿען. דאַס דורך דיא עריערבונג באַסגינגען דאַס לאַנד מיט גיזן „שנאַרדען" אינערשעמטע ווירד. דער דאַבבונער פֿאַן סערעראַ'ע ווירד אַלזאָ „אַרד-שיגלי'ך" אַרטען מיסטען. בין דאַס באַסגיסע פֿער-וואַלטונגס-גוזעטען אים פֿאַרלאַמענטע בעגעגדעט איזט. — זיא מאַן זיעהט הענגע דיטע אַלזאָ זעלבסט דאַס שנאַרדען פֿאַן דער פֿאַלטיק אַב!)

* (אַ ווענע דאַפֿפֿעל-אינטערפֿעלאַציאָן אין דער סאַאַר-אַנגעלעגענהייט.) דער בעקאַנטע אַבלי-גאַציאָנס-פֿערקייף זיטצנס דעם פֿינאַנצמיניסטערס סאַאַרי בילדעט נאָך אימער אינען געגענשטאַנד דער אינטערעסענט זעלבסט אים פֿאַרלאַמענטע. דער אַ משטאַנד, דאַס גראַפֿ סאַאַר הערען פֿאַנאַנצי ווענען ווינער אינטערפֿעלאַציאָן אינבער דיעזען גע-גענשטאַנד נאָר „צום דעלל" הערייסגעפֿאָרדערט האַט. לויט דיעזע אַלגעמייגע אינפֿאָרמיגונג נאָך בע-דייטענד שטייגערן, ערגעסט שטאַנ, דער הייסגייר-דער דער אינסרעסט לענקען, ריכטעטע דענען אין דער הייסבסאַנס-וויטצנס פֿאַם 12-טען דיעזעס אינע דאַפֿפֿעל - אינטערפֿעלאַציאָן אין דיעזער שראַנדאַל-אנגעלעגענהייט. אינע דיעזער אינטער-פֿעלאַציאָנען ווי אין דען גראַפֿען סאַאַרי, דיא אנרעגע דונגעגען אין דאַס גוזאַמטע מיניסטעריאַם גערעכטעט. דיא ערסטע אינטערפֿעלאַציאָן שטאַנדס בעריטס אין אַן אינגעלעגענהייט אין אַ ב ר ב ט. אונדערן הייליגע פֿ פֿ ל ר ב ט עדעס דעפֿינירטען, אבער דאַ פֿאַרגעדען דער מיניסטער צו „אבען אונד יע-דען אינגערעכטען שרייט דערזעלבען אינגער קריי-טיק צו אינטערצעהען. דיא זאָלל אבער אין דעפֿי-נירטער דיעזע פֿאַלכט דער אינבערבענגונג אונד מיסטיאַן" אין „יען גוזעגערעט. אים אינד אין דער מי-נונג הערבער אנזיהאַרען. וואָרינע „וואָלטען ווייס-סען, דאַס מאַן מיט דער ערטהיילונג דער בעוויל-גונג אבזאָרטעט. בין דאַס גוזעטען אבער דיא פֿער-וואָלטונג באַסגינגען אים ווייסטאַנג צור אנגאַהטע גע-לאַנגט זין ווירד. אהנעהין ווירד עטצט דאַרבער אים פֿאַרלאַמענטע געשטאַנדען, דאַס ווייר אינס דורך דיא עריערבונג באַסגינגען נור גראַסע געלד-לאַסטען אייפֿגעבערדעט האַבען, דא דיעזע אַרמע פֿראַ'ינען גע זאָפֿעל טראַגען ווירד. אים איך אינגעע קאַסטען פֿערוואַלטעט ווערדען צו קאָנגען, דיא רעגערונג בעטראַכטעט אַלע עס קאַנגטע אדער עטמאַר איך פֿאַר-ווערפֿען. דאַס דורך דיא עריערבונג באַסגינגען דאַס לאַנד מיט גיזן „שנאַרדען" אינערשעמטע ווירד. דער דאַבבונער פֿאַן סערעראַ'ע ווירד אַלזאָ „אַרד-שיגלי'ך" אַרטען מיסטען. בין דאַס באַסגיסע פֿער-וואַלטונגס-גוזעטען אים פֿאַרלאַמענטע בעגעגדעט איזט. — זיא מאַן זיעהט הענגע דיטע אַלזאָ זעלבסט דאַס שנאַרדען פֿאַן דער פֿאַלטיק אַב!)

* (אַ ווענע דאַפֿפֿעל-אינטערפֿעלאַציאָן אין דער סאַאַר-אַנגעלעגענהייט.) דער בעקאַנטע אַבלי-גאַציאָנס-פֿערקייף זיטצנס דעם פֿינאַנצמיניסטערס סאַאַרי בילדעט נאָך אימער אינען געגענשטאַנד דער אינטערעסענט זעלבסט אים פֿאַרלאַמענטע. דער אַ משטאַנד, דאַס גראַפֿ סאַאַר הערען פֿאַנאַנצי ווענען ווינער אינטערפֿעלאַציאָן אינבער דיעזען גע-גענשטאַנד נאָר „צום דעלל" הערייסגעפֿאָרדערט האַט. לויט דיעזע אַלגעמייגע אינפֿאָרמיגונג נאָך בע-דייטענד שטייגערן, ערגעסט שטאַנ, דער הייסגייר-דער דער אינסרעסט לענקען, ריכטעטע דענען אין דער הייסבסאַנס-וויטצנס פֿאַם 12-טען דיעזעס אינע דאַפֿפֿעל - אינטערפֿעלאַציאָן אין דיעזער שראַנדאַל-אנגעלעגענהייט. אינע דיעזער אינטער-פֿעלאַציאָנען ווי אין דען גראַפֿען סאַאַרי, דיא אנרעגע דונגעגען אין דאַס גוזאַמטע מיניסטעריאַם גערעכטעט. דיא ערסטע אינטערפֿעלאַציאָן שטאַנדס בעריטס אין אַן אינגעלעגענהייט אין אַ ב ר ב ט. אונדערן הייליגע פֿ פֿ ל ר ב ט עדעס דעפֿינירטען, אבער דאַ פֿאַרגעדען דער מיניסטער צו „אבען אונד יע-דען אינגערעכטען שרייט דערזעלבען אינגער קריי-טיק צו אינטערצעהען. דיא זאָלל אבער אין דעפֿי-נירטער דיעזע פֿאַלכט דער אינבערבענגונג אונד מיסטיאַן" אין „יען גוזעגערעט. אים אינד אין דער מי-נונג הערבער אנזיהאַרען. וואָרינע „וואָלטען ווייס-סען, דאַס מאַן מיט דער ערטהיילונג דער בעוויל-גונג אבזאָרטעט. בין דאַס גוזעטען אבער דיא פֿער-וואָלטונג באַסגינגען אים ווייסטאַנג צור אנגאַהטע גע-לאַנגט זין ווירד. אהנעהין ווירד עטצט דאַרבער אים פֿאַרלאַמענטע געשטאַנדען, דאַס ווייר אינס דורך דיא עריערבונג באַסגינגען נור גראַסע געלד-לאַסטען אייפֿגעבערדעט האַבען, דא דיעזע אַרמע פֿראַ'ינען גע זאָפֿעל טראַגען ווירד. אים איך אינגעע קאַסטען פֿערוואַלטעט ווערדען צו קאָנגען, דיא רעגערונג בעטראַכטעט אַלע עס קאַנגטע אדער עטמאַר איך פֿאַר-ווערפֿען. דאַס דורך דיא עריערבונג באַסגינגען דאַס לאַנד מיט גיזן „שנאַרדען" אינערשעמטע ווירד. דער דאַבבונער פֿאַן סערעראַ'ע ווירד אַלזאָ „אַרד-שיגלי'ך" אַרטען מיסטען. בין דאַס באַסגיסע פֿער-וואַלטונגס-גוזעטען אים פֿאַרלאַמענטע בעגעגדעט איזט. — זיא מאַן זיעהט הענגע דיטע אַלזאָ זעלבסט דאַס שנאַרדען פֿאַן דער פֿאַלטיק אַב!)

מיסטיאַן" אין „יען גוזעגערעט. אים אינד אין דער מי-נונג הערבער אנזיהאַרען. וואָרינע „וואָלטען ווייס-סען, דאַס מאַן מיט דער ערטהיילונג דער בעוויל-גונג אבזאָרטעט. בין דאַס גוזעטען אבער דיא פֿער-וואָלטונג באַסגינגען אים ווייסטאַנג צור אנגאַהטע גע-לאַנגט זין ווירד. אהנעהין ווירד עטצט דאַרבער אים פֿאַרלאַמענטע געשטאַנדען, דאַס ווייר אינס דורך דיא עריערבונג באַסגינגען נור גראַסע געלד-לאַסטען אייפֿגעבערדעט האַבען, דא דיעזע אַרמע פֿראַ'ינען גע זאָפֿעל טראַגען ווירד. אים איך אינגעע קאַסטען פֿערוואַלטעט ווערדען צו קאָנגען, דיא רעגערונג בעטראַכטעט אַלע עס קאַנגטע אדער עטמאַר איך פֿאַר-ווערפֿען. דאַס דורך דיא עריערבונג באַסגינגען דאַס לאַנד מיט גיזן „שנאַרדען" אינערשעמטע ווירד. דער דאַבבונער פֿאַן סערעראַ'ע ווירד אַלזאָ „אַרד-שיגלי'ך" אַרטען מיסטען. בין דאַס באַסגיסע פֿער-וואַלטונגס-גוזעטען אים פֿאַרלאַמענטע בעגעגדעט איזט. — זיא מאַן זיעהט הענגע דיטע אַלזאָ זעלבסט דאַס שנאַרדען פֿאַן דער פֿאַלטיק אַב!)

* (אַ ווענע דאַפֿפֿעל-אינטערפֿעלאַציאָן אין דער סאַאַר-אַנגעלעגענהייט.) דער בעקאַנטע אַבלי-גאַציאָנס-פֿערקייף זיטצנס דעם פֿינאַנצמיניסטערס סאַאַרי בילדעט נאָך אימער אינען געגענשטאַנד דער אינטערעסענט זעלבסט אים פֿאַרלאַמענטע. דער אַ משטאַנד, דאַס גראַפֿ סאַאַר הערען פֿאַנאַנצי ווענען ווינער אינטערפֿעלאַציאָן אינבער דיעזען גע-גענשטאַנד נאָר „צום דעלל" הערייסגעפֿאָרדערט האַט. לויט דיעזע אַלגעמייגע אינפֿאָרמיגונג נאָך בע-דייטענד שטייגערן, ערגעסט שטאַנ, דער הייסגייר-דער דער אינסרעסט לענקען, ריכטעטע דענען אין דער הייסבסאַנס-וויטצנס פֿאַם 12-טען דיעזעס אינע דאַפֿפֿעל - אינטערפֿעלאַציאָן אין דיעזער שראַנדאַל-אנגעלעגענהייט. אינע דיעזער אינטער-פֿעלאַציאָנען ווי אין דען גראַפֿען סאַאַרי, דיא אנרעגע דונגעגען אין דאַס גוזאַמטע מיניסטעריאַם גערעכטעט. דיא ערסטע אינטערפֿעלאַציאָן שטאַנדס בעריטס אין אַן אינגעלעגענהייט אין אַ ב ר ב ט. אונדערן הייליגע פֿ פֿ ל ר ב ט עדעס דעפֿינירטען, אבער דאַ פֿאַרגעדען דער מיניסטער צו „אבען אונד יע-דען אינגערעכטען שרייט דערזעלבען אינגער קריי-טיק צו אינטערצעהען. דיא זאָלל אבער אין דעפֿי-נירטער דיעזע פֿאַלכט דער אינבערבענגונג אונד מיסטיאַן" אין „יען גוזעגערעט. אים אינד אין דער מי-נונג הערבער אנזיהאַרען. וואָרינע „וואָלטען ווייס-סען, דאַס מאַן מיט דער ערטהיילונג דער בעוויל-גונג אבזאָרטעט. בין דאַס גוזעטען אבער דיא פֿער-וואָלטונג באַסגינגען אים ווייסטאַנג צור אנגאַהטע גע-לאַנגט זין ווירד. אהנעהין ווירד עטצט דאַרבער אים פֿאַרלאַמענטע געשטאַנדען, דאַס ווייר אינס דורך דיא עריערבונג באַסגינגען נור גראַסע געלד-לאַסטען אייפֿגעבערדעט האַבען, דא דיעזע אַרמע פֿראַ'ינען גע זאָפֿעל טראַגען ווירד. אים איך אינגעע קאַסטען פֿערוואַלטעט ווערדען צו קאָנגען, דיא רעגערונג בעטראַכטעט אַלע עס קאַנגטע אדער עטמאַר איך פֿאַר-ווערפֿען. דאַס דורך דיא עריערבונג באַסגינגען דאַס לאַנד מיט גיזן „שנאַרדען" אינערשעמטע ווירד. דער דאַבבונער פֿאַן סערעראַ'ע ווירד אַלזאָ „אַרד-שיגלי'ך" אַרטען מיסטען. בין דאַס באַסגיסע פֿער-וואַלטונגס-גוזעטען אים פֿאַרלאַמענטע בעגעגדעט איזט. — זיא מאַן זיעהט הענגע דיטע אַלזאָ זעלבסט דאַס שנאַרדען פֿאַן דער פֿאַלטיק אַב!)

„ווייל עס אונס בעפֿאַהלען וואַרען איזט!"

„באַרטיעצעגע נאָטס אים הימעל! ווער האַט איזט-נען דאַס בעפֿאַהלען? — דאַך נישט יענער באַזע-ווינס, דאַס נאָטס מיר נעגעבען וויל? איך בעשווערע זיא, בייא נאָטס אים הימעל, דער אַלדעס ווערט אונד ערגען אינעס ערגעטשאַפֿט אינעס, לאַסטען זיא מיך נעדען!" ווי האַבע בין איך אין לוידע נעשטאַן? איך בין אין אינעס נע-נעשאַפֿט, בין נעמאַנדעס צו נאַהע נעקאָמען, וואָס זיא מיר עשעט טהון, פֿערזיכע איך אינען פֿאַם הערצען, אונד ווייל צו נאַטס פֿיר זיא בעשען. — נור לאַסטען זיא מיך עשעט זיין! ווען זיא איך צו הויזע אינע מאַנשער הא-בען, זאָ דענקען זיא זיך נור, וואָס זיא ליידען ווירד, ווען זיא אין מייער נעגעגעזעטצען פֿרעכטערלינגען לאַנג ווערד, לאַסטען זיא מיך עשעט פֿרייא. נאָטס אים הימעל ווירד מיך מיינען ווען שאַן פֿינדען לאַסטען!"

אינער שוקען פֿאַרלאַסט בייא דעזען וואָרטען ווייקליך עריאַמאַלען, עי אונטע דאַרער עשווייס נע-ווירדט: „ווי קאָנגען זיא נישט פֿריילאַסטען, ווען ווי אייך וואָלטען, ווי מיסטען דאַס טהון, וואָס אונס אונט-פֿאַלען וואַרדע, פֿערלירען זיא קין אינזעטצען וואָרט מעהר: ענטגעגען זיא זיך אין אינער שקואַל, אונד ווען נאָטס ווילל, ווירד ער זיא אייך דאַס עשטען קאָנגען, וואָהין ווי זיא נעהען."

דא גון דיא אינגלינגע מערקטע, דאַס אייר בע-שטען דאַך עשווייס פֿאַס פֿערשטאַנדע הערען דער שוקען ווירדע, פֿערזיכטע זיא ווייטער צו בעטען; אבער מיט אַלל אייערע בעטען קאָנגט זיא אינדע פֿריילאַסטען נישט אין אייערע אייגענע אויגען. — — (פֿאָרטעצונג פֿאָלגט.)

וואָרט, דאָפּעלט שטענער: פֿיליך איז דעזער ווערט אין דאָהשילד: „ווען מאַן אין רוסלאַנד איך דאָ וועדן האָסט, זאָ פֿערבאָטעט מאַן דאָך ניכט דאָס ווישע געלד!“ ווי אין דעזיגעס בלאַטט מעלדעט, אַלל דענן איך דער בעזוך דעס רוסישען קראַנקענצאַן אין ווען ניכט בלאָס אין „אַלל-טשען“, זאָנדערן איך אין „געשעפֿטליכען“ ציוועק דאָבען. דער קראַנקענין וויל נעמליך מיט דאָס דאָשילד אַנע אַנלייטונג אויף אַנע „גלייכשטעלונג דער ווערן אין רוסלאַנד פֿאַרדערן ווערדן“.)

* (אַ בשיעור דעם רוסישען קראַנקענצען.) זאַמסטאָג פֿעלדעס דער רוסישע קראַנקענין זאַמסט פֿריאָ דאָ עסטערר-ביישע רעזידענץ-שטאַדט. בידע וואָרען נאָטערלך פֿאַן זייער מאָעסטעס אינזערעס מאַנגאָבען אין פֿאַ-וואָ-אַרענין עמפּפֿאַנגען. ביים אבשיעדע וואָרען זיא פֿאַן זייער מאָעסטעס דאָ טרעפֿפֿעד הינאַב בעגלייטעט. ביים אבשיעדע קיסטע זיינע מאָעסטעס דען רוסישען קראַנקענצען יעדערדאָלט אין שיעד פֿאַן דעמעלבען מיט דעם רוף: „אַיך וועדערזיע דיך!“ הערליך בעשטעט דער קראַנקענין זאַמסט פֿריאָ אין דער קאַנען פֿאַן דאַנעמאַרק, אין דאָ פֿאַ-עמיליאָשעס אין פֿאַר צוי אויזנבאַהן. דאָרט וואָרטעטען שאָן דאָ נעזאַנדטען רוסלאַנדס אין דאַנעמאַרקס. אַס דען קראַנקענצען ביאָ זייער אבזייע צו בעגרייסען. דער קראַנקענין וואָר זעהר הייטער. ער דריקטע דען נעזאַנדטען אין ערעס אינגעלענען אַרטער בעגלייטונג הערצלך דאָ דאַנק. אַלס דער צוג אבגעפֿאָרען וואָר, בעגאַבען זיך דער קאַנג אין דאָ קאַנען פֿאַן דאַנעמאַרק צוריק אין דאָ קאַנגלכע בורג. דער רוסישע קראַנקענין וואָר ביאָ זיינעס אבשיעדע אין „בורגערליכען קלייד“ ערשיענען, וואָס אינגעס אַפֿזערען עדרעגטע. (בים עמפּפֿאַנג דעס רוסישען קראַנקענצען וואָר אינער מאָנאַרך, וויאָ זיי בעריטס בעריכטעטען, אין „רוסישע אינפֿאָרס“ געקליידעט. עס העטטע זיך אַלזאָ געבוידעט. דאָס דער רוסישע קראַנקענין

וואָר דאָמאַלס אין „עסטערר-ביישער אינפֿאָרס“ ער-שיענען. דאָס פֿאָרדערט שאָן דאָ נעגענוויטיגע האַפֿ-ליכקייט. דאָ דער קראַנקענין ערדאָך אין רוסישער אינפֿאָרס ערשיענען וואָר, שפּרענגטע מאַן פֿאַלגענ-דעס אין „דער קראַנקענין“. דער ביאָ קאַזער ווילהעלם אין בערלין אין בעזוך וואָר. וואָסטע ביאָ זייער אבריזיג פֿאַן פֿעטערסבורג נאָר ניכט, דאָס ער אין זייען זין ווערדע. „עסאַלב“ ער זיך אַנע עס-טערריישע אינפֿאָרס ניכט מיטגענאָממען האָט. ער טעלעגראַפֿירטע פֿאַן בערלין אַס נאָך פֿעטערסבורג, דאָס מאַן אָהנע זייגע עסטערריישע אינפֿאָרס נאָך זייען זענדען מאָגע. דאָמיט ער „זענטמענס בים אבשיעדע אין דערזעלבען ערשיענען קאָנגע.“ — וואָלטע עטוואָ דאָ נעריישטע אינפֿאָרס ניכט רעבטצייטיג אינגעטראָפֿפֿען זין? אַרער וואָר דאָס נאָכגע אין שווינדעל. אינס וויל עס שיינען, דאָס דער רוסישע קראַנקענין זיך זאָ נאָכגעטאָן האָט: „ערדע אין מינען פֿאַלטשישען ציוועק אין זייען ער-ריכען, זאָ ציעהע אין מיר וואָל אַנע „עסטער-ריישע אינפֿאָרס“ אין, ווערדע אין ערדאָך מיט מי-נען פֿאַלטישען פֿאַגען צוריקגעזעצען, דאָגען וויל אין דורך דעזע אינפֿאָרס ניכט אינמאַל אַנע עס-טערריישע-פֿיינדליכע געזענען הייסלען. ווען אַלזאָ דער רוסישע קראַנקענין ביאָ זיינעס אבשיעדע גיר אין „בורגערליכער קלייד“ ערשיענען אַזס, זאָ בעשיזט דעס, דאָס ער מיט זייגען פֿאַלטישען פֿאַ-גען אין זייען דורכגעפֿאַלען אַזס. אבערדעס וויל ער פֿעלליכט דורך דעזע „בורגערליכע קליידונג“ גיר דער וועלט אינגעדען, דאָס זין בעזוך אין זייגען גאָר קיינען פֿאַלטשישען ציוועק האָטטע, דאָ רוסען זונר אינגאַל פֿעפֿעזס. ביאָ דענען ערדער שרייבט „גענ“ בערעכטגט אַזס:

* (אין אַנטערעסאַנטע אַרטיקעל „חבר“ קרישאַנ-נבאַ“.) גענענערעטע בעפֿינדעט זיך אין אַנזערער הייסטשטאָדט דער חבר-קרישאַ-פֿאַטשטערער אַס ירושלים, דער אַלס באַלדעאַר געבאָרען. דענאָך אַנגאַרישער ערעל-מאַנן אַזס. זיין נאָמע וויסטע: ר' אַיסר בר אַלקים. וויאָ אַס זייגען ווייב-קאָרשען צו ערזעהען, וויסטע זיין אַנגאַרישער אַדעלס-טיטעל: נעגע פֿ אַנדפֿפֿ. דער מאַנן אַזס זעהר געלעהרט אין בעפֿינדעט זיך אַיך אַיזען אַס פֿאַטאָגע דעס אַרייער בל שראל חברים-פֿער-אַיגעס אַס אַבגראַל מישלערער דעזעס וואָל-טהעטיגען פֿעראַינע צו ערזעהען. ווערבען אַיר דיא ווען אַלדער ווערט-טהיילע מיט גראָסעס אַיפֿער אין אַנגעגראַנגלבער אַרטיקעל מיט גראָסעס אַפֿאַר עטוואָ אַנדערען וואָר דעזער מאַנן אַס אַנ-גאַרן אין מאַכטע שאָן דאָמאַלס דורך זייגען גיסט אין זייגע שפּראַכ-קענטיסע גראָסעס אַזעדען.

דיא אַנגאַרישען מאַגנאַטען פֿערערענטען דענגעל-בען אין אַיהרען פֿאַלטשישען אינטערהאַנדלונגען מיט דעם אַלסאַנדע, וויל דעזער פֿערמאַגע זייגער גרעלבען קענגטיסע פֿעמדער שפּראַכען זיך הערפֿיר ווערד נעאַנגעט צוגטע, אבערדעס שרייבט ער פֿאַן פֿעסט אַס אַס אינטערעסע דער דאָמאַ-ליגען אַנגאַרישען פֿאַלטיק צאַהלריכע אַטיקעל פֿיר פֿאַרזיגע אין לאַנדאַנער בלעטטער. אַלס אַיסצוגנג פֿיר דעזע טרעפֿפֿליכען דענסטליי-טונגען ערהעלט ער דען אַנגאַרישען אַדעל. פֿאַר דעם אַהרע 1848 פֿעלדעס דעזעלבע ערדאָך אַנ-גאַרן. אַס ניכט אין דיא פֿריהיטס-קעמפֿפֿע פֿער-וויקעלט צו ווערדען. פֿאַר עטוואָ 10 אַהרען לעבטע דעזער אַיסגעצייכנעטע מאַנן אין סערביען. וויאָ ער אבער גע גען דיא אַנגאַרישע פֿאַלטיק אַרבי-טעטע. פֿאַן בעלגראַד אינטערשטעצע ער דיא אַנגאַרן-פֿינדליכען בעשטרעבונגען דעס בעקאַנג-טען מ' ל ע ט ש. דער זייט אַיגענען אַהרען, וויאָ אַנזערע לעזער „אַהל וויסען“, פֿיר זייגע אַנ-גאַרן-פֿינדליכען וויהלעריי-ען אַס קערקער שמאַב-טעט, ר' אַיסר בר אַלקים האָט זיך דאָמאַלס מיט דער פֿערבייטונג דער געפֿעהרליכען אינד אַיפֿ-ריהערישען שרייבען דער מלעטטער בעפֿאַסט. וואָרדע אַיך אין נייאַטען פֿערהאַפֿטעט, נאָך ווען געפֿיהרט אינד דאָרט צו 7-עהרדיגער קערקער-שטראַפֿע פֿעראַרטהיילט. זייגער בעזאָנדערען קלאָג-הייט געלאַנג עס ערדאָך, זיך דיא אַללערהאָכסטע בעגנאַדיגונג צו ערבייטען. ער וואָרדע אַיך פֿריי-ען פֿיס געזעטצט אינד צוריק נאָך ירושלים. וויאָ ער נון זיך ווייטער פֿאַר דאָס אַלטע אַיגענטום אין דער אַלטען הייליגען שטאָדט אַרבייטען דען דאָרטיגערדע אַללע שפּעלטע, ער וואָסטע זיך קיינ-מערטע. נאָך מערר: אין זאָהן דעזעס מערקווי-דיגען מאַנגעס, דער עבעגאַללס אַנגאַרישער ערעל-מאַנן אַזס, האָט מיר אַיך דאָס אַבגעזאָגט, אַנערערע אַנטערדען דען דאָרטיגען ווערען אַיגע בערייטענדע אַללע שפּעלטע, ער וואָסטע זיך דאָס אַללגעמיינע פֿערטרייען צו ערזעהען, אינד זאָ בעזאָנדערס דער-זעלבע זייט אַהרען אין דער הייליגען שטאָדט דאָס אַמט דעס ערסטען פֿאַרשטעהערס דער חברה קדישא. דעזעס פֿערטרייען זייטענס דער פֿאַמעגן ווערען אין ירושלים אַזס אַס זאָ אַ פֿאַללענדער. אַלס ר' אַיסר בר אַלקים פֿיהער אַ מעהר אַס דיא פֿאַלטיק. אַלס אַס דאָס ווערגעס זיך קיינ-מערטע. נאָך מערר: אין זאָהן דעזעס מערקווי-דיגען מאַנגעס, דער עבעגאַללס אַנגאַרישער ערעל-מאַנן אַזס, האָט מיר אַיך דאָס אַבגעזאָגט דיא אַיגענע ראַטהאַלשען הויהאַלע (שאַנישער ערעל-מאַנן) גערייאַטע. אַב דער זאָהן עבעגאַללס צוי ראַטהאַלשען קרבע אַבערטרעטען אַזס? געוויס! אין דעם שטרעבען ראַטהאַלשען שאַנען אַזס אַ דאָך אַדאָר אַן. מיט-ערען צוישען ווען אינד ראַ-טהאַלען ניכט צו דענקען, אינד טראָטען אַלל דעם אַזס דאָס פֿערטרייען דער ווען אין ירושלים צו ר' אַיסר בר אַלקים ניכט ערשטעהט וואָרען. דיא

ציי בעשטיממטען שטונדע ווייסט נון דיא אַלעק-סאַנדרע דאָס מערקען ווייעלע, וויאָ מאַנג דיא שטיעגע-אַרבייט צוי דיא סיפֿענען נאָך הייזע טראָגען. פֿיר דיא סיפֿ-ענען וואָהנטע זאָ ציעמליך אַס ערדע דעס אַרטעס, וואָ מערהיע בוים-ווייהען אין דער נעשטאַלט אַינער ווייסען אַללעע נעפֿאַלאַנגט ווער. ווייזלע אַהנטע וואָהל ניכט באַזעס, אבער דיא אַנדערבאַרע שטעמט דער דיא פֿלאַ-טע אַיהר שטוהאָס באַגען אין, אינד דיא ווייסט דיא פֿיר. דיא מאַנג אַיהרע קאַמראַדען פֿאַראָדען פֿאַראָדע מישטיקע. „פֿאַ-דאָרא האָס יעטצט אַיהרע אַרבייט אַיסצופֿערטיגען (וואָנטע דיא פֿיר), נעהמען דיא נוי אַללען, עס ווייד אַיהנען ניכטס געשעהען!“ — דיא פֿיר בעגייסטערטע אַיהר נעגיא דיא נאָסטע אינד דיא נוטמעי. דיא אַנגלקלוכע ווייזלע פֿאַלל-טע אינד נינג.

אין דער נעהע דער בוים-ווייהען שטאַנד בעייסט אַיינע קאַלעשע, אינד אַלס דאָס מערקען נעדער קאָם, שטעק-טע אַיינער אַיס דער קאַלעשע דען קאָפֿ הינוס אינד ווייפֿ: „אַך בישטע, פֿיללין, וויסטען דיא ניכט, וויאָ הויך דיא נגע-דיגע פֿיר פֿיסיגען וואָהנט?“

„אַך נעהע וואָנען צו דייגער נגעדיגען פֿיר!“ (אַנטוואָרטעט ווייזלע), אינד אַרבעט נאָר אַיטמעי קיין באַזעס. —

„אַי, דאָס פֿערגעס זיך דיא ניט!“ (וואָנטע דער מאַנן אין דער קאַלעשע) זעגען דיא זיך הויגען, פֿיללין, אינד אַיינען דיא אינס הין! — אינד אַרבע אַיינע אַנטוואָרט אַבצו-וואָרטען, וואָרדע ווייזלע אַן פֿאַן דער אַנטוואָרט, אין דיא קאַלעשע נעראָבען, דיא פֿיר-ווייע אַיינגעשטאַנען אינד דיא פֿאַרבייגען דער קאַלעשע-פֿענסטער נעדערגעלאַסען. —

לען, דאָס דער פֿאַראָבס מיט הלפֿט ווייגען בעפֿיי-דעטען נעבערגערס עס בייאָ פֿיסקען אין נראָהנע עייייקט האָטטע, דאָס ער אַהנען דיא ענטפֿעהרונג ווייזלעס פֿער-שפּראָכען האָס.

אין פֿיללען שטאָטען, נאָמענטלך אין רוסלאַנד, שטעללט מאַן נעוואָהנלך נעווייזענע דרעבע אינד אַיבער אַלס פֿאַלבייאָ-קאָמסיסערע אין, דאָ דיעזע דיא ווענע דער פֿערבערגער אינד אַהרע שליטע בעפֿעסער קענען. פֿיסקען האָטטע אין נראָהנע וואָלבע פֿעריוואָפֿענע לייטע אַלס פֿאַ-ליבייאָ-קאָמסיסערע, ער שיקטע אַיינען דערזעלבען נאָך נע-מיאָן צוי אַיסקונדשאַפֿטונג, גלייכצייטיג אַיבערנאָב ער דעמזעלבען אויך אַיינען בריעף אין אַלעקסאַנדרע. אין ווילי-כעס ער זיין פֿעלאַנגען אַיסדייקטע.

אַלס פֿיריע אַלעקסאַנדרע דען בריעף פֿאַן פֿיסקען ערהאַלטען, דאָ ערשיראָק וויאָ ווענען אַבשייליכען פֿע-לאַנגענס. דיא האָטטע דאָס ווייטע מערכען לייב נעוואָ-נען, וויאָ וואָל דיא עס נון אינגלקלך מאַכען? אבער דיא וויאָ מאַנכעס טהיער דער נעפֿטיגען קלאַפֿפֿע-ווילאַנגע אין דען וואָגען אַלגען מיס, דאָ מוסטע אַלעקסאַנדרע דעס וואָהנטע דעזעס באַזען מעגטען נאַכגעבען, דיא האָטטע קיי-נען מוטה, אַיהר לעבען אויף נעפֿאַהר דער פֿערוויינערונג ווענען וואָהנטעס צו פֿיסקען. — אינד זאָ קאָם דאָגען דער פֿאַן פֿיסקען ערטטעהעטע מיט דער אַנטוואָרט צוריק: דאָס אַנטפֿערנטמען אַיהס לייכס אינד ווכער. פֿיסקען מאַכטע נוי אַיינע צוגעשלאָסענע קאַלעשע נאָך נעמיאָרטע שיקען, אין וועלכער צוויי אַדער דרייי וואָהל בעמיאָפֿפֿענעס לייטע דען זאָללען. — זאָ ווער אַלזאָ אין רוסלאַנד דיא דעזעער דעס נעטעטעס ווייטער אינד פֿערבעסערט!

פֿאַלליעטאָן.

דיא יודען אין רוסלאַנד.

(30-טע פֿאָרטזעטצונג.)

מיטי אינד סיאַזי לייגען אַס רוסישען נובערנאַס קוילאַנד. פֿיסקען וואָר אַלזאָ פֿיהרער פֿאַליטיי-קאָמסיסע אונטער דעם נובערנער, וועלכער מיט דעם פֿפֿאַראָפֿפֿ אייזאָ-ווע בעפֿיהרטע איזט. דער נובערנער קאַנטע אַלזאָ אַללע נעשטעטען אינד פֿערהעלטנעסע דעזעס פֿיסקען. אַלס נון דער פֿפֿאַראָפֿפֿ דעם נובערנער אַללעס ערצעהלטע, וואָס אַיהנען אַזס נעפֿיאָ: מישטהיילטע, אינד אַיהן אַזס אַיינען אַיך „גלייכשטעלונג“ אַיינען אַיך אַיהטהיילד דעזעס אַנלייהע-נעשעפֿטע טראָצדעם אבשלעסען וויילל זאָ ווערע עס ניט. ווענען ער דיעבייאָ, אַלס בע-דענגנג דער אַנלייהע, דיא „גלייכשטעללונג דער ווערן אין רוסלאַנד“ פֿאַרדערן ווערדע.)

* (אַ בשיעור דעס רוסישען קראַנקענצען.) זאַמסטאָג פֿעלדעס דער רוסישע קראַנקענין זאַמסט פֿריאָ דאָ עסטערר-ביישע רעזידענץ-שטאַדט. בידע וואָרען נאָטערלך פֿאַן זייער מאָעסטעס אינזערעס מאַנגאָבען אין פֿאַ-וואָ-אַרענין עמפּפֿאַנגען. ביים אבשיעדע וואָרען זיא פֿאַן זייער מאָעסטעס דאָ טרעפֿפֿעד הינאַב בעגלייטעט. ביים אבשיעדע קיסטע זיינע מאָעסטעס דען רוסישען קראַנקענצען יעדערדאָלט אינד שיעד פֿאַן דעמעלבען מיט דעם רוף: „אַיך וועדערזיע-דיך!“ הערליך בעשטעט דער קראַנקענין זאַמסט פֿריאָ אינד אַנדערע אַרטיקעל דער קאַנען פֿאַן דאַנעמאַרק, אינד דאָ דאַנעמאַרק צוריק אין דיא קאַנגלכע בורג. דער רוסישע קראַנקענין וואָר ביאָ זיינעס אבשיעדע אין „בורגערליכען קלי-דערן“ ערשיענען, וואָס אינגעס אַפֿזערען עדרעגטע. (בים עמפּפֿאַנג דעס רוסישען קראַנקענצען וואָר אינער מאָנאַרך, וויאָ זיי בעריטס בעריכטעטען, אין „רוסישע אינפֿאָרס“ געקליידעט. עס העטטע זיך אַלזאָ געבוידעט. דאָס דער רוסישע קראַנקענין

פֿאַלליעטאָן.

דיא יודען אין רוסלאַנד.

(30-טע פֿאָרטזעטצונג.)

מיטי אינד סיאַזי לייגען אַס רוסישען נובערנאַס קוילאַנד. פֿיסקען וואָר אַלזאָ פֿיהרער פֿאַליטיי-קאָמסיסע אונטער דעם נובערנער, וועלכער מיט דעם פֿפֿאַראָפֿפֿ אייזאָ-ווע בעפֿיהרטע איזט. דער נובערנער קאַנטע אַלזאָ אַללע נעשטעטען אינד פֿערהעלטנעסע דעזעס פֿיסקען. אַלס נון דער פֿפֿאַראָפֿפֿ דעם נובערנער אַללעס ערצעהלטע, וואָס אַיהנען אַזס נעפֿיאָ: מישטהיילטע, אינד אַיהן אַזס אַיינען אַיך „גלייכשטעלונג“ אַיינען אַיך אַיהטהיילד דעזעס אַנלייהע-נעשעפֿטע טראָצדעם אבשלעסען וויילל זאָ ווערע עס ניט. ווענען ער דיעבייאָ, אַלס בע-דענגנג דער אַנלייהע, דיא „גלייכשטעללונג דער ווערן אין רוסלאַנד“ פֿאַרדערן ווערדע.)

* (אַ בשיעור דעס רוסישען קראַנקענצען.) זאַמסטאָג פֿעלדעס דער רוסישע קראַנקענין זאַמסט פֿריאָ דאָ עסטערר-ביישע רעזידענץ-שטאַדט. בידע וואָרען נאָטערלך פֿאַן זייער מאָעסטעס אינזערעס מאַנגאָבען אין פֿאַ-וואָ-אַרענין עמפּפֿאַנגען. ביים אבשיעדע וואָרען זיא פֿאַן זייער מאָעסטעס דאָ טרעפֿפֿעד הינאַב בעגלייטעט. ביים אבשיעדע קיסטע זיינע מאָעסטעס דען רוסישען קראַנקענצען יעדערדאָלט אינד שיעד פֿאַן דעמעלבען מיט דעם רוף: „אַיך וועדערזיע-דיך!“ הערליך בעשטעט דער קראַנקענין זאַמסט פֿריאָ אינד אַנדערע אַרטיקעל דער קאַנען פֿאַן דאַנעמאַרק, אינד דאָ דאַנעמאַרק צוריק אין דיא קאַנגלכע בורג. דער רוסישע קראַנקענין וואָר ביאָ זיינעס אבשיעדע אין „בורגערליכען קלי-דערן“ ערשיענען, וואָס אינגעס אַפֿזערען עדרעגטע. (בים עמפּפֿאַנג דעס רוסישען קראַנקענצען וואָר אינער מאָנאַרך, וויאָ זיי בעריטס בעריכטעטען, אין „רוסישע אינפֿאָרס“ געקליידעט. עס העטטע זיך אַלזאָ געבוידעט. דאָס דער רוסישע קראַנקענין